

A ponyvairodalom társadalmi hatása.

Írta és felolvasta a Magyar Társadalomtudományi Egyesület
1908. évi december hó 3-ikán tartott ülésén

TÁBORI KORNÉL.

Magyarország kiskorú lakosságának túlnyomó része megvan fertőzve. Ez a bevezető mondat – jól érzem – frázispuffogatásnak hallik; pedig a legborzalmasabb valóság. Szemrehányást senkinek tenni nem akarok, de annyit ki kell jelentenem, hogy legalább is csodálatos az a nembánomság, amelylyel szabad utat engedtek nálunk a káros hatású bűnügyi és pornographicus irodalom virágzásának és pusztításának. Világszerte példátlan és páratlan arányú az a járvány, amely ebben az országban – főképp Budapesten – a legfogékonyabb lelkeket rothasztja. Azt kell hinni, hogy az illetékes köröknek halvány sejtelve sincs a detectivhistoriak meg a piszkos könyvek tartalmáról s ennek az igazi jelentőségéről.

Robinson kalandjai és Cooper indiánus történetei épp úgy elavultak, mint a történelmi és hazafias ifjúsági művek. Valami groteszk rák-evolúció mutatkozik. A fiúk mind detectivpályára gondolnak, a leányok pedig aljas lupanár-belletrisztikát élveznek. Nagyon sokan még azok közül is, akik szigorú nevelő-intézetekben, vagy otthon tanulnak és serdülnek föl. Végigjárhatjuk az antiquarius boltokat: félórán belül legalább két-három csitri leány állít be, akik verskötetet vagy Egyetemes Regénytár-t kérnek, végül azonban – néha pirulás nélkül is – »azt a Nagy Irmá«-t vásárolják meg. Nagy Irma: kivált ezt a nevet jó lesz megjegyezni, mivel ez a legkomo-lyabb társadalomtudósok közt is fölkapottá lesz még. A kulturhistóriánkban is lesz tán még szerepe s biztos, hogy tömérdek szülő átkozva fogja emlegetni.

A kriminalisztika régen kimutatta, hogy a bűn is ragadós valyává lehet és az utánzás vágyának szembeszökő bizonyítékát kapjuk ezen a téren. Egész csapat utánozta Jack-ot, a hasfölmetszőt, egyedül a francia Vacher tizenhat gyilkossággal. Utánozták Micsinayt, a tolvaj postakocsist, a köpenicki kapitányt, Strasznovot, a zágrábi diplomatát, Antosevicset és Piaszkovszkyt, az újpesti bankrablót, akik különben szintén utánzók voltak, hűséges olvasói a bűnügyi füzeteknek. Körülbelül tíz esztendeje figyelem a bűnügyi eseményeket s alig történt Budapesten egyetlen érdekes eset, amelyről magam ne írtam volna, többnyire személyes tapasztalat alapján. Nyugodt lélekkel mondhatom, hogy száz érdekes eset közül hatvan ismétlődik rövid időn belül, ha nem is mindig akkora méretben. A sajtó akaratlanul közvetíti a büntettek ilyen módon való szaporodását. A tettes sokszor elmenekül s ebben az esetben még több a veszedelmes utánzó. Minél később fogják el a gonosztevőt, annál több a majmolója s minél alantasabb a szellemi szintáj, annál inkább követi a példát a bűnrehajló ember. Á kritikátlan kiskorú nép pedig leginkább hajlik és a divatos bűnügyi füzetek a legerősebben szuggerálnak.

Itt, épp itt jegyzem meg, hogy SZÉKELY VLADIMÍR rendőrfogalmazóval magam is írtam bűnügyi tárgyú könyveket. Az igaz, hogy nem regényes, novellisztikus, vagy memoiros történeteket, hanem a gonosztevők ellen való védekezés, az erkölcsrendészet s a gyermekvédelem érdekében. Némely javaslatunk már szentesített törvénynyé lett s a hatóságok egy része megrendelte műveinket tankönyvül is. Őszintén megállapítom, hogy ezek a mi könyveink is árthatnak, ha éretlen gyermekek olvassák azokat. De hát a napilapok százféle hiteles esetről számolnak be, amelyeket serdülő fajtának olvasni talán nem volna szabad. S ezzel valahogy le is számolhatnánk. De most azt is constatálni kell, hogy a biztosan káros hatású bűnügyi és pornographicus könyveket néhány kiadó nemcsak kínálja boltjában a gyermekhadnak, de utána megy az iskolába is.

Az egyik fővárosi gymnasiumban elcsaptak egy szolgát, mert hónapok multán véletlenül rájöttek, hogy közönséges ügynöke a leggaládabb művek kiadóinak s huszonöt százalékot kap az eladott példányok után. A kiadó cynicusan mondta,

hogy több ezer példányt adott már el a különböző gimnáziumokban és leányiskolákban; a nemi felvilágosítás korában pedig nevetséges alak volna az, aki szemére veti ezt az üzleti működést.

Naiv ember volna az, aki a bűnügyi irodalmat általában támadná, szidná a mostanában mutatkozó romboló hatás látára. Úgy a kriminalisztika, mint a belletrisztika nagyon értékes, hasznos bűnügyi műveket termel. Nevetséges volna a RASZKOLNYIKOV-ot kárhoztatni, pedig épp a DOSZTOJEVSZKI hőségnek is akadt nemrég utánzója az életben és helytelen volna KRAFFT-EBING-et megszólítani, lebecsülni, mert a Psychothia sexualis-t megalkotta.

De viszont nem lehet dicsérően nyilatkozni arról a kiadóról, aki a RASZKOLNYIKOV-ból vagy ZOLA néhány művéből három negyedrészt kihagyat és a naturalistikus részeket célzatos ferdítésekkel, sőt beszúrásokkal fordíttatja le. Hasonló üzleti szellemmel népszerűsítik most KRAFFT-EBING könyvét is.

A detektiv-történetekről egy kis cikket írtam november közepén. Harmadnap fölkeresett egy rendőrtisztviselő és szomorúan mondta: – »Érdekes, helyénvaló, amit írt, de sokra nem megyünk vele. Én az eltűntek és öngyilkosok dolgaival foglalkozom és bő tapasztalat alapján mondhatom, hogy az utóbbi időben ötven-hatvan százalékkal szaporodott az ilyen szerencsétlenek száma. Egyre-másra jönnek hivatalomba a szülők, akik sírva mesélik, hogy a gyerekük detektiv-füzeteket olvasott, föllekesült a történetekre, rossz fát tett a tűzre, lopott vagy csalt, azután megszökött. Számos csínynek öngyilkosság a vége. Meggyőződésem szerint csak a sajtótörvény megváltoztatása segít, de hát én nem állhatok elő eféle eszmével, mert a szabadságot emlegető urak lenyakaznak. S én már csak későn világosíthatom föl a szülőket, hogy a rémhistóriák böngészését tiltsák, akadályozzák meg.«

Ezt mondta a rendőrség embere s nincs hozzátennivalóm. Csak említett cikkem egy részét hozom fel itt.

Amikor egy-egy hír érdektelennek látszik, a kárösszeg csekély, vagy a tettes szürke alak: a hírlaptudósítók pár sorban intézik el a dolgot a főkapitánysági sajtóiroda száraz híradása nyomán. Olyan sok az esemény, hogy nem is lehet mindnek a végére járni. Magam is csak véletlenül tudtam meg

az alábbiakat. Tíz hónap, óta egy kis statisztikát csinálok és minden apróságnál van egy állandó kérdésem a bűnügy előadókhöz: – Detectiv-históriát olvasott a tettes? Nagyon sűrűn kapom azt a választ, hogy a lakásán, vagy épp a zsebében találtak a riktó színű. füzetekből. Kétségtelenül megállapítható, hogy olyan olvasmányokból tanult a letartóztatottak harmincz-negyven százaléka. Mint újságíró naponta megfordulok a rendőrségen és egyre 'ijesztőbb mértékben tapasztalom, hogy a bűnügyi tárgyú füzetek szinte toborozzák a fogház-tölteléket. Vajjon eszébe villant-e már a kriminalistáknak, hogy ezzel az óriási fontosságú kérdéssel a legbehatóbban foglalkozniuk kell?

Hiteles adatokkal, esetekkel szolgálok. Az elsőnek szereplője S. K. irodai gyakornok. A minap háromezer koronát sikkasztott és eltűnt a fővárosból. Az újságok három sort közöltek róla. A rendőrség se nagyon törődhetett véle, az újpesti bankrablók lefoglalták az idejét. Ötönap végre kiment a gyakornok lakására egy detectív, aki az újpesti rablók elfogásában is jelentékeny szerepet játszott. Kutatgatás közben régi trükköt alkalmazott. Elővette a szekrény tetején talált vasúti kalauzt s a könyvet többször egymásután leejtette az asztalra. Mindig a 31-32. oldalon nyílt ki. (Budapest keleti p. u. – Ruttká-Berlin.)

– Oderberg felé járhat! – jelentette a főnökének s utóbb kiderült, hogy az egyszerű következtetés bevált.

A 31-ik oldal alján czeruzajegyzetet talált. Mindössze ennyi volt: III. k. 61. Egy kis töprengés után leszaladt az Erzsébet-körútra és CONAN DOYLE műveit kérte s legközelebbi könyvesboltban. Negyedóra múlva beállított a rendőrségre.

– Visszafordult a kis sikkasztó! – mondta a vizsgálat vezetőjének. – Most Fiume felé tart.

– Honnan tudja?

– CONAN DOYLE harmadik kötetéből a 61-ik oldalról.

– Nem értem. Mit beszél össze-vissza!

– Kérem, ott leírja a szerző egy sikkasztó ravasz szökését. Az ánglius visszatér a megkezdett útról és más irányban illan el, hogy a Scotland Yard mamlaszait félrevezesse. Aztán milliókat szerez a lopott tőkéből. A mi emberünk majmolt.

S. K. gyakornokot Zágrábban elcsípték. Kiderült, hogy a detectiv helyesen okoskodott. S megállapították, hogy a fiatal embert a bűnügyi históriák szédítették meg. A börtönben körülbelül másfél évi ideje lesz majd a kijózanodásra.

A megtévedt gyakornok édesanyja beleugrott a Dunába. Holttestét még nem találták meg. Tettének oka: szégyen, fájdalom, nyomor...

Nemrég történt az sem, hogy egy dunántúli állami menedékhelyről három fiú megszökött. Ízig-vérig romlott pesti utczagyerekek. Gyalog mentek Pápára, ott fellopóztak egy személyvonaton a kocsitetőre. Gecse-Gyarmat után revolvergolyó fűtült el a mozdonyfűtő mellett. A fűtő halálra rémült s megakarta állítani a vonatot. A vezető csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta megakadályozni.

– Megbolondult maga? – kiáltott rá.

– Éppen nem. De hát nem olvasta *A 13-ik számú locomotívot?* – Olvasta bizony a vezető is. S abban egy rémes história foglaltatik, amely szerint négy fűtőt és vezetőt orvul lelőnek, amíg végre Nick Carter a tettest ki nem nyomozza.

– Legfőlebb Győrige megyek, az Istennek se tovább! – nyögte a fűtő és lekuporodott a sarokba.

A vezetőnek is megborzongott a háta, de azért a helyén maradt... Tíz percz múlva újabb lövés. Szerencsére ugyancsak eredmény nélkül. Győrben nagy vizsgálat. Hasztalanul. A három suhancz – ezek lövöldöztek – idejekorán lesurrant. De aztán visszalopóztak. A vasúti kocsi tetején utaztak Budapestig. A keleti pályaudvaron sikerült őket elfogni. A korom apró szerecseneket csinált belőlük. Mikor a rendőrfelügyelő ügyeletes szobájába vezették őket, a legidősebb, a tizenöt éves büszkén mondta: – Csinálunk mi még külön dolgokat is. – Röviden még csak annyit, hogy a detectivhistóriáknak ez a rajongó kis bűvára húsznál több lopást, rablást követett el s vezére volt annak a csapatnak, mely a Népszínház mellett földre tepert egy fiút és elrabolta a reá bízott hús koronát, amelyet a sarki postahivatalban kellett volna földadnia.

– Az új füzeteket akartuk megvenni, – vallotta a suhancz, mikor a tettének okát firtatták.

Éppen ma reggel közölték a napilapok, hogy elfogtak egy kávéházi pinczérinast, aki mosolyogva ismert be hűsznál több betörést, amit czinkostársával követett el ravasz és vakmerő módon. A tizennégy éves fiú hűséges olvasója volt a tarkaszínű bűnügyi füzeteknek . . .

A nyáron egy nagyobb gyermekbandát is elfogtak, amelynek tagjai szintén a bűnügyi füzetek tanítványai voltak. Száz-tizennégy lopás, rablás bizonyult rájuk. A rendőrség nem tudta megtalálni az orgazdáikat és a búvóhelyöket. Végre is egy tizenöt éves rikkancs árulta el, akinek a szeretőjét elcsácsábította a bünszövetkezet tizennégy éves vezére. A város legforgalmasabb helyén találkoztak a kis gonosztevők, ott eszelték ki a gázságaikat. – A »Párizsi Áruház« tűzkatasztrófája után mindenfelé óvó-intézkedéseket rendeltek el. A Népszínház épületén is javítottak, az öltözők homlokzatát most vashidacska övezi, hogy az ablakból vékony létrán bármikor lejuthassanak az utcára. Az említett gyermekbanda tagjai a létrákon, amelyek a falba vannak erősítve, fölmásztak a színház lapos tetejére, ott ettek-ittak, szerelmeskedtek, bűnös terveket főztek ki és fölolvastatták egymásnak a detectiv történeteket. Fényes nappal osztozkodtak ott a zsákmányon és vidáman gúnyolták a zsarókat, a rendőröket, akik lent az utcán őrizték nagy komolyan a közrendet abban a hitben, hogy minden jól megy. A Népszínház tetején tanult ki a három kis leány is, akik később a Gyermekvédő Liga javítóintézetébe kerültek, onnan megszöktek s hetek múlva fogták el őket a detectivok a Rákóczi-úton. Tizennégy esztendő volt a legidősebb már romlott leány.

A Gyermekvédő Liga különben igazán nagyszabású tevékenységet végez a züllött apróságok megmentése érdekében, csakhogy a leggondosabb s leghumánusabb munkája is fiaskót vall némely esetben a javíthatatlannak mutatkozó bűnösökkel szemben, akiket a lelkük gyökeréig megrontott már a gonosz hajlandóság, meg a tolvajtanyák népe.

A felnőttek is szeretettel utánozzák a bűnügyi füzetek regényes példáit. Kétségtelen, hogy az irodalomnak mindig nagy hatása volt a bűnözésre. A vitriolos merényletek például, hogy mást ne említsünk, a tizenhetedik század közepe óta, amikor álarczos szbirrek Chaulnes herczegnőt a maró folya-

dékkal leöntötték, csúffá tették, egészen a feledés ködébe merültek. A vitriolt aztán egyenesen KARR ALFONZ egyik regénye hozta megint divatba. Ez az író izgalmas módon mesélte el a könyvében, hogyan vitriolozta le egy féltékeny nő az imádóját. Aztán egész sereg hasonló merénylet következett s ma már uraságoktól levett módszerré lett a korábban előkelőnek tartott vitriolboszú; jóformán csakis cselédleányok alkalmazzák.

Hogy a detectívtörténetek minél szélesebb körben divatosak maradjanak, arról gondoskodik a színház is. Aki még nem vette volna észre a könyvesboltok és dohánytözsdék kirakataiban ezeket a ríktó színű füzeteket, mindazokat figyelmessé teszi a színház. Gyönyörűen osztják föl ezt a propaganda-munkát az előkelő és a kültelki színházak. A nagy közsínházakban ugyanis – ez még csak megjárja – Conan Doyle, Hornung, Mirbeau úri gonosztevői szerepelnek s Lupén Arzént teszik népszerűvé, a Népszínpadon és Kis Színházban pedig Nick Carter, Nobody, Buffalo Bill a hősök. Van aztán négyöt mozgó színház, ahol kizárólag detectív históriákat, jeleneteket mutatnak be és vannak ú. n. pikáns mozik, ahol különös ízlésű urak, sőt prémbundás hölgyek szórakoznak a merészen bonyolított epizódokon. Nálunk, ahol különben sem valami kedvelt a rendőr, kettős örömmel fogadják ezeket az urakat s zúg a tapsvihar egy-egy sikeres fogás után, mikor kisíklanak a rendőrök kezéből. Természetes, hogy a hivatásos rendőr és detectív mind hülye, ügyetlen, ellenszenves az ilyen szindarabokban.

A kisebb mulató-helyiségekben még állandóbb divattá lett az ilyen irányú szórakoztatás. A Folies Caprice és a Nemzetközi mulató trágárságait detectív-esetekkel tarkítják. Ezek hatását ismerve, nem lehet csudálkozni azon, hogy a kávéházban, sőt előkelőnek ismert társaságokban is kedvelik a tolvajnyelv szavait. Tavaly egy tolvaj szótárt állítottam össze s amire összegyűjtöttem a szavakat, tisztán látszott, hogy van ugyan polgári argot is Budapesten, de roppantul szegény az eredeti kifejezésekben s a magyar főváros argot-kincse nagyrészt átvette a tolvajoktól. A jól nevelt, modern ifjú elviszi a zsúrta, bálta, korzóra azokat a nem éppen ízléses kiszólásokat, amelyeket éjszakai, alakok, pinczerek és bérkocsisok

révén tanult el a gonosztevőktől. A színészek, művésznők pedig szinte dühös igyekezettel népszerűsítik a tolvajvilág szavait és szálló igéit, sőt bizonyos jellemző mozdulatait is. Miután ennyire járványossá lett a bűnügyi dolgok divatja, természetes, hogy a kisebb értelmiségű népeiségre is ádáz hatást gyakorol. A budapesti rendőrség legközelebbi évi jelentésében statisztikai adatokat fog erről a kóros tünetről kiadni és majd abból látható lesz, hogy milyen nagy százaléka a büntetteknek s vétségeknak az, amely a ponyvairodalomnak köszönhető.

Ezek után talán kissé furcsa, ha én védelmembe veszem Nick Carter-t, Nobody-t és társait. Védem tudniillik őket a hölgykollégák, a pornographicus irodalom mellett. Százszor inkább Nick Carter, mint NAGY IRMA. Nick Carter és társai aránylag kitűnő úri embereknek tűnnek fel, ha végignézzük mostanában a könyvesboltok kirakatait. Mert azokban tízszer, százszor, ezerszer fontosabb könyveket is látunk. Ezek a nemi élet mindennél iszonyúbb megrontói. Valósággal vétkes mulasztás a hatóságok részéről, hogy a bűnös szerelmeket s az állítólagos úrileányok vallomásait pőrén ismertető e szennyes műveket megtűrik.

Ebből az iszából csak óvatosan szabad itt merítenem s kevés concret esetet vázolok.

K. M. tizennyolcz éves leány, aki gazdag földbirtokos gyermeke, főbelötte magát egy ötödrangú szív-utczai szállóban. Ugyanazon a napon jelent meg a bizalmas jelzésű Bűnügyi Értesítő-ben, hogy a szülei kerestetik, a detectivok jutalomra számíthatnak, K. M. eltűnt hazulról. A szülők nem is sejtették az öngyilkosság okát. Hirtelen világosságot derített a rejtelmes ügyben egy czifraborítékos könyv és egy kis levél, amit az életunt holmija közt találtak. Egy olyan könyv. A naiv teremtés elolvasta, vágyakozott a »bűn izgató bűvkörébe«, fölillant Pestre, a mocsárba szédült s két nap alatt annyira megundorodott tőle, hogy csak a halálban talált menekvést. Rövid ideig tartó, de annál borzalmasabb kalandjait nem szabad részletezni.

A pornographicus könyvek kitűnő prospectusai a bűn üzleteinek. Az erkölcstelenség piacza hatalmas vásárcsarno-

kokban virul és ezeknek előtermei a napilapok. A sajtóról azt mondják, hogy a társadalom tükre és a színvonala annak az értéknek felel meg, amelyre olvasó közönsége becsülhető. Ebben a dologban roppantul szomorú eredményre jutunk, ha a magyar hírlapokat alaposan végignézzük s a kishirdetéseken böngészünk. Amit néhány újság hátulsó lapjain találunk, az bőséges tárháza a legváltozatosabb szélhámosságnak és erkölcsstelenségnek.

Egy-egy lapból tíz-húsz megdöbentő hirdetést czitálhatnánk, de talán fölösleges, mert eredetiben olvashatja, akit érdekel. A rendőrségen K. detectívfőnök és emberei állandó figyelemmel kísérik ezeket a hirdetéseket, tömérdek szélhámost, leánykereskedőt, angyalcsináló és kuruzsló asszonyt, házasságszédelgőt le is lepleztek már ezen a réven, de éppen a pornographiát nem tudják kiüldözni.

Az apróhirdetések mind ártatlan olvasmányok a legújabb kiadott pornographicus könyvekhez képest, amelyeket Budapesten főképp iskolásleányok, diákok és prostituált nők olvasnak buzgón.

A fővárosi rendőrség már hónapokkal ezelőtt összevásárolta az ilyen könyveket s átküldte az ügyészségnek, érdemleges intézkedés végett. Onnan máig sem jött semmiféle válasz. Keserű mosolylyal beszélte a minap egy nagyrangú rendőrtisztviselő: – Talán nagyon tetszett valamelyik ügyész úrnak és kölcsönadta a finom, szórakoztató művecskét baráti körben.

A pornograph könyvek kiadói aránylag óriási összegeket költenek hirdetésekre. Egy ilyen kiadó beszélte imponáló önérzettel, hogy a lefolyt esztendőben több pénzt költött hirdetésre, mint némely előkelő czég öt, hat év alatt és ez a befektetése nagyszerűen jövedelmező ötletnek bizonyult.

1908. év januárius hava óta négy, öt obscurus kiadóvállalat is alakult, amelyek kizárólag pornographicus könyveket terjesztenek és már jelentékeny vagyont szereztek. Megnézhetjük akármelyik könnyedebb lapot, de láthatunk tekintélyes újságokat is az ilyen hirdetéseknek egész sorozatával.

Ez az irodalmi maffia terjeszti egy olasz írónak könyvét, amelyre furfangos hirdetésekkel csalogatja a vevőközönséget. Büszkén hivatkozik rá, hogy az olasz ügyészség szemérem

ellen való büntett miatt pörbefogta az író és kiadóját s lefoglalta a könyvet Pármában. Ez az író főképp a külvárosi legaljasabb házak titkkait szellőzteti.

Végezhetek a külföldi litteratúrával, amelynek külömben sincs nagyon jelentős szerepe a mi pornographicus vállalatainknál. Honfitársaink sokkal külömb könyveket állítanak elő.

Köztudomású, hogy tíz, húsz évvel ezelőtt is árusítottak nálunk pikáns könyveket. De mondhatom, még pedig teljes komolysággal, hogy a derék Satanello füzetei az »En Újságoméba, vagy a »Magyar Lányok« című folyóiratba való dolgok a mai, új pornographiához képest. A sokat emlegetett, régi »Ámor és Hymen« című könyvecske pedig szigorúan correct tudományos mű akármelyik modern, »felvilágosító« füzet mellett.

A dísztelen sort NAGY IRMA kezdi meg három könyvével.

Csak az egyes részeit kellene fölolvasnom és egy árva szót is fölösleges volna tovább vesztegetni, hogy a sajtószabadság leghűbb védőit is meggyőzzem az erre vonatkozó reform szükségességéről, oly undorítóan kínosak azok. Ami förtelmes bajt és betegséget csak elképzeltünk, sőt el sem képzelhetünk, az mind benne van e könyvekben, mint igaz, megtörtént dolog; önéletrajz formájában. A Beatrice Cenci történelmi esete modern köntösben, a marquis de Sade borzalmas gazságai, a masochisták és a többi aberratiós alakok tulajdonságai mind s mind egy nőbe átültetve.

A szerző úgy tünteti föl Nagy Irmát, mint a budapesti úrileányok typusát, az előkelő és polgári, a vagyonos és középsorsú magyar családok leányai szerinte mind ilyenek. Ezt a könyvet németre fordíttatta és tízezerszámra terjeszti külföldön is. Nem szükséges részleteznem ennek következményeit. Mosolyognom kell, valahányszor egy-egy hazafias, derék lap korhol, panaszkodik némely, tájékoztatlanságra valló külföldi újságközlemény miatt, amely például Ofenpestről és magyar tartományról beszél. De nem tud a sajtó arról a pusztításról, amelyet Nagy Irma külföldön is végez a mi kárunkra.

Az ügyészség eddig nem tartotta szükségesnek, hogy elkobozza Nagy Irma könyveit és az egyik hatíves füzetből, amelynek példánya két koronába kerül, egy év alatt vagy harmincezer példány kelt el.

A pornographicus maffia örömmel tapasztalta, hogy milyen jövedelmező az ilyen üzlet s rakásszámra gyártotta az újabb műveket. Valamennyinél más-más nevet használnak, az egyiket bárónő, a másikat gépiró-kisasszony, a harmadikat szerzetes írta és így tovább.

Külön aljasságok tárházát is jelentik e könyvek, azok megjelenését zsarolással, előkelő családok megbélyegzésével is összekötötték.

Kiadja és terjeszti ezeket a könyveket főképp a Magyar Országos Laptudósító, a Magyar Könyvkiadó Vállalat, a Kereskedelmi Reklámvállalat és a Fővárosi Könyvterjesztő Vállalat. Az illetékes hatósági urak mindennap sokfelé olvashatják az elsorolt reclamokat.

Ugyanezek a vállalatok művelik az irodalomnak egy másik teljesen új fajtáját, amely a homosexualitást terjeszti. A legeslegújabb pornographicus termékeknek köszönhető, hogy ma itt teljes nyíltsággal beszélnek olyan dolgokról, amelyeket még három, sőt két esztendeje a legintimebb társaságokban sem mertek szóba hozni. Száz meg száz fiatalembert elcsábítanak, a homosexualisták már nyilvános helyeken, kávéházakban, vendéglőkben is összegyűlnek és a zavartalan mulatozások is napirenden vannak.

Nem lehet a czélom, hogy tudományos nézőpontból vizsgáljam a homosexualitást és megállapítsam, hogy bűn-e, vagy betegség? Minderről bőven írtam a »Nyomorultak – Gazemberek« című könyvben. De annyit kétségtelennek mondhatok, hogy a pornographicus irodalom hatása alatt fővárosunkban hihetetlenül megsaporodtak annak esetei. S ami legborzasztóbb, egész sereg ártatlan, gyanútlan serdülő fiút elnyomorítottak testben és lélekben.

Az összes újabb pornographicus könyvek között hamar megállapítható a titkos összefüggés, hogy tudniillik azok ugyanazon kezek alul kerültek ki.

Az egyik kötet reklámozza például azt a könyvet, amely Kragujevicről, a rablógyilkossággal vádolt jogászról szól. Írta állítólag a legjobb barátja, aki a legfurább intimitásokat tárja föl és dicshimnuszot zeng a homosexualistákról. Aztán meggyanúsít egy úrleányt, előkelő budapesti család tagját. A megrágalmazott hölgy családja tehetetlen gyötrődéssel hallgat,

mert hiszen, ha bírósághoz fordulna, még többen olvasnák a dolgot, nagy port verhetne föl a dolog. A könyv szerzője megtámadja a rendőrséget is, mert a derék, kitűnő jogászt ártatlanul, pribék-módra lefogta.

Sokkal borzalmassabb egy másik könyv. Ezt a hetvenkét oldalnyi füzetecskét, amely durva papiroson, de feltűnő, fantasticus rajzú címlappal készült, két koronáért árusítják és roppantul kelendő az antiquariumokban, dohány tőzsdékben egyaránt. A szerző azzal kezdi, hogy nem hatásvadászat, sensatio-hajhászat vezette, – persze, persze. Egy öngyilkos ifjú húga vele együtt olvasta el az ifjú végrendeletét s nógatta őt, hogy a nyilvánosság elé bocsássa. A testamentum rettentő részleteket tartalmaz. Egy régi mondás tartja, hogy az Élet a legkülönb regényíró, de aki ezt a könyvet elolvassa, meg fogja állapítani, hogy az Élet leghihetlenebb borzalmi is érdektelen apróságok a szerző által föltálat dolgokhoz képest. Még a nevezetes Nagy Irma is ártatlan báránka az öngyilkos ifjú mellett.

És ami ezekben a könyvekben foglaltatik az a tanítás mind közkincs ma Budapesten és a vidék nagy részében is. A perversitás hallatlan mértékben elterjedt itt a legutóbbi időben.

A szegényebb néposztály körében, amely a Magyarországon mindig a józan, tiszta szerelmi élet híve volt, az utóbbi időben szintén pusztít a pornographia. Mostanság feltűnően sok esetről ad hírt a rendőrség sajtóirodája is, amely bizonyítja ezt. Nyomorgó családok elhagyott leányai fejletlen korban jutnak már a bűn vásárlására. A minap egyetlen razzián nyolcz züllött leánygyermekre akadtunk, testben, lélekben beteg leányokra. Az egyiket alaposabban kikérdeztük. Nem lehet ezt a beszélgetést leírni, csak egyetlen jellemző kijelentést ismételtek; a tizenötéves leány azt mondta, hogy nem fogják a kiberek, a detectivok mindig így lefülelni, belőle híres nő lesz, meg olyan mint a „vörös bárónő”.

Az élet nyomorúságának segítségére megy a pornographia és százsámra neveli Budapesten a prostituáltak seregét. Kiegészítik aztán a pornographia működését a fényképek, amelyeket ravasz hirdetésekben művészi act-képeknek neveznek. Ahol pornographikus könyveket hirdetnek, ott megtaláljuk a kép-Ádámokat is, „zártlevélben, csak fidél urak számára, discret átküldéssel”.

Van olyan kép is, amelyikben budapesti nők látszanak és áldozatra kész uraknak elárulják: hol található a hölgyek in natura. Sőt némelyik képen gyermekek is láthatók. A photographiák ára persze kissé borsos. Budapesten a legkitűnőbb uzorások sem dolgoznak akkora kamatra, mint a fényképes pornographia mesterei.

A pornographia pusztításáról még nagyon sokat lehetne beszélni, de éppen a legjellemzőbb adatok, esetek, concret tapasztalások óvatos alakban sem reprodukálhatók.

Végül arról is szólni kellene, hogy a rombolásnak minő gátjait alkalmazhatnák. Szeretném, ha csekélységemnél sokkal hivatottabb férfiak szólának és tennének is ennek az érdekében. A ponyvairodalom a legújabb időben új és hatalmas terjesztő módokat eszelt ki és ütött nyélbe roppant sikerrel. Hitem szerint erős csapás volna rá, ha betiltanák a dohányboltokban és a vasutakon való árusítást, továbbá, ha rövid úton eltávolítanák ezeket .a műveket a könyvesboltok kirakataiból.

A legsúlyosabb csapást azonban csak a sajtótörvény kellő megváltoztatásával lehetne földézni. Ha most erélyesen dolgozik is az ügyészség, hónapokig tart az eljárás, amíg végűi tárgyalásra kerül a sor. Ha el is rendelik valamelyik könyv lefoglalását, nem kobozhatják el mind és csak kitűnő reclamat csinálnak az incriminait munkának. A hozzáértők azt mondják, hogy az ítélezést el kellene vonni az esküdszék-től és speciális szigorúsággal, statáriális természetű eljárással érhetnének csak cél. Végezzon rögtön, akár a rendőség is, csináljanak új szakaszt a kihágási törvénykönyben is.

Sokszor darázfészekbe nyúl, aki a sajtótörvény megváltoztatását emlegeti. De ha ilyen érdekből kifolyólag emlegeti és támadják érte, akkor – tessék elhinni – többnyire közönséges üzleti érdek rejtőzik a támadás hátterében. A sajtótörvény dolgában olyan ember mondja ezt, aki maga is újságíró és tollával keresi a kenyerét.*)

*) A pornographia védekezési eszközeiről *Doleschall Alfréd* egyetemi tanárnak az Egyesületünkben f. évi januárius hó 22-én tartott előadását Szemlénk jövő számában közöljük.